

مقاله پژوهشی: فراتحلیل فرآیند برنامه‌ریزی درسی دانش‌اندیشه‌نظامی در دانشگاه‌های کشورهای منتخب و ارائه الگوی مطلوب^۱

[20.1001.1.24234621.1402.13.50.1.6](https://doi.org/10.24234/20.1001.1.24234621.1402.13.50.1.6)

مهدی باقری هشی^۲، علیرضا حامدی سنجانی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۱۲

چکیده

هدف این پژوهش، تحلیل تجارب بین‌المللی در خصوص برنامه‌ریزی درسی در دوره تحصیلی دانش‌اندیشه‌نظامی و همچنین ارائه الگوی برنامه‌ریزی درسی مطلوب این دانش‌مبانشد. این پژوهش یک پیمایش کیفی است که به روش فراتحلیل انجام گرفته است. بر اساس این روش ابتدا مطالعات مورد نیاز درباره دوره‌های تحصیلی اندیشه‌نظامی دانشگاه‌های کشورهای منتخب از منابع معتبر گردآوری، تفسیر و طبقه‌بندی شده و براساس فراوانی مفاهیم استخراج شده، مقولات اصلی تعیین و پرسشنامه تحقیق بر مبنای مقولات مطابق با فرآیند برنامه‌ریزی درسی تنظیم گردید. جامعه مورد مطالعه، از دوازده دانشگاه و دانشکده مستقل شامل دانشگاه دفاع ملی، دانشگاه ستاد نیروهای مشترک، دانشکده نظریه‌پردازی نظامی، دانشگاه عمومی فلسفه، دانشکده مطالعات بین‌الملل، دانشگاه جورج میسون، دانشگاه علوم سیاسی پورتلند و دانشگاه جنگ کونیپیک از کشور ایالات متحده و همچنین دانشگاه دفاع ملی فنلاند، دانشگاه پداگوژی نیوزیلند، دانشگاه دفاع ملی چین و مرکز آموزش حرفه‌ای ناتو، به دلیل ارائه دوره تحصیلی در زمینه مرتبط با دانش‌اندیشه‌نظامی انتخاب شد و در نهایت پرسشنامه به تایید ۱۲ نفر از صاحب‌نظران دانش‌اندیشه‌نظامی رسید. روایی نتایج پرسشنامه نیز با محاسبه CVI، CVR، گویه‌ها احصا و سپس نتیجه پاسخ‌ها جمع‌بندی و از طریق سطح معناداری با خطای ۵٪ و در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تایید قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد با اینکه دانشگاه‌های مورد بررسی عناوین متفاوتی را برای دوره تحصیلی اندیشه‌نظامی برگزیده اند ولی محتوای درسی مختلف ارائه شده توسط آنها را می‌توان در چند مولفه خلاصه کرد این مولفه‌ها عبارتند از: اهداف برنامه‌ریزی با ۹ شاخص، محتوای برنامه‌ریزی با ۲۱ شاخص، روش اجرای برنامه‌ریزی با ۶ شاخص و شایستگی دانش‌آموختگان با ۴ شاخص.

کلیدواژه‌ها: برنامه‌ریزی درسی، اندیشه، اندیشه‌نظامی، فراتحلیل

مقدمه

هر ملتی برای اینکه بتواند استقلال خود را حفظ کند لازم است بر مبنای تفکرات، عقاید و اندیشه های خود نظام سازی نموده و ساختارهای دفاعی خود را شکل دهد و اگر بطور عمیق نتواند مبانی فلسفی برای پدیده های دفاعی خود تبیین کند مجبور است بر اساس مبانی فلسفی دیگران حرکت نماید و به بیان دیگر جامعه ای که برای خود، فلسفه قدرت خاصی قائل است لاجرم دارای اندیشه دفاعی و به تبع آن فلسفه دفاعی مختص خود نیز دارد و از آنجایی که راهبرد دفاع ملی مبتنی بر دانش و هنر بکارگیری قدرت دفاعی یک ملت برای تامین اهداف سیاسی محسوب می شود بنابراین برای دستیابی به این دانش، تدوین محتوای آموزشی برای دستیابی به برنامه درسی متناسب با نیاز روز برای تبیین مبانی فلسفی قدرت دفاعی، شناخت اندیشه های نظامی دیگران و تربیت اندیشمندان حوزه دفاعی بگونه ای که این نظام بخشی از فلسفه یا ایدئولوژی دفاع ملی و یا حاصل چند نظریه دفاعی باشد، مطرح خواهد بود و در صورت تحقق برنامه درسی مطلوب، ارتباط معنا داری بین راهبردهای دفاعی یک جامعه با مبانی فلسفی و اندیشه ای حاکم بر جامعه برقرار خواهد شد (جمشیدی، ۱۳۸۸). در نظام دفاعی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه عالی دفاع ملی به عنوان بالاترین مرکز آموزشی حوزه نظامی که وظیفه تربیت مدیران راهبردی نیروهای مسلح ج.ا.ا را بر عهده دارد، ماموریت دارد با بهره گیری از شیوه های نوین آموزشی، نظام آموزشی خود را با نیازهای سطوح راهبردی در حوزه نظامی منطبق نماید (اساسنامه دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۲).

در حال حاضر دوره های دکترای دانشگاه عالی دفاع ملی، مجموعه ای هماهنگ از فعالیت های آموزشی، مطالعاتی و تحقیقاتی را برای شناخت، تحلیل، تبیین و تدوین راهبردهای دفاعی-امنیتی در چندین رشته و گرایش اجرا میشود که رشته علوم دفاعی راهبردی با سه گرایش اندیشه نظامی، سیاست دفاعی و دفاع ملی توسط دانشکده دفاع ملی فعالیت دارد. برنامه درسی این دوره ها با اهداف کلی ارتقاء دانش فرماندهان و مدیران عالی رتبه نیروهای مسلح در زمینه اندیشه نظامی، سیاست های کلی و خط مشی کشور در امور دفاعی، طراحی شده و با هدف آماده کردن دانشجویان برای تصدی مشاغل فرماندهی در سطوح عالی نیروهای مسلح و گسترش ادبیات دفاعی-راهبردی در سطح کشور فعالیت نموده و در این دوره ها گرایش اندیشه نظامی با هدف شناخت ماهیت اندیشه نظامی از ابعاد منطقی، فلسفی و تاریخی، روش شناسی دانش اندیشه نظامی

شناخت مفاهیم کلان امور نظامی، مطالعه تطبیقی اندیشه های نظامی مکاتب بشری و سیر تحول تاریخی اندیشه نظامی طراحی شده لکن از مجموع دروس ارائه شده در دوره دکترای این گرایش صرفاً تعداد سه درس مرتبط با تخصص دانش اندیشه نظامی است و این موجب گردیده اهداف آموزشی این گرایش بخوبی ترسیم نشده و محتوای درسی مناسبی نیز تدوین نشود. بنابراین ضروری است تا با یاری گرفتن از تجارب بین المللی در این خصوص گامهای اثربخشی برداشته شود. یکی از شیوه های پژوهش در این زمینه، انجام دادن مطالعات تطبیقی بین دانشگاههای نظامی منتخب جهان است. از اهداف اساسی مطالعات تطبیقی ارائه نمونه های نوآوری و تامین ماخذ و منابع برای سهولت بخشیدن به مطالعات گسترده ای است که هر کشور به سبب کشف نوآوری های موردنیاز و گزینش نوآوری مناسب بدان دست میزند (آقازاده، ۱۳۷۴). احصای برنامه درسی مبتنی بر تجربیات کشورهای جهان در حوزه دانش اندیشه نظامی به عنوان یک علم به دلیل منابع بسیار محدود داخلی گامی مهم در اجرای مطلوب دوره دکترای این دانش است و عدم توجه به این موضوع ابعاد مختلف دانش را شامل نخواهد شد و به همین منظور، این مطالعه با توجه به پیشرو بودن دانشگاههای منتخب در زمینه تفکر نظامی و اندیشه نظامی در این دانشگاهها و ارائه پیشنهاداتی کاربردی در خصوص تدوین برنامه درسی دانش اندیشه نظامی انجام شده است و در پی پاسخگویی به پرسشهای زیر است:

- ۱- عناصر فرآیند برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی در کشورهای مورد مطالعه کدامند؟
- ۲- الگوی برنامه ریزی درسی مطلوب برای دانش اندیشه نظامی چیست؟

مبانی نظری و پیشینه شناسی تحقیق

الف - پیشینه پژوهش:

علیرضا شیخ (۱۳۹۶) در تحقیق خود با عنوان بررسی نیازها، قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرماندهی و مدیریت در عرصه جنگ‌های آینده ج.ا.ایران، نیازها، توانمندیها و قابلیت های فرماندهی و مدیریت عرصه جنگ های آینده را احصا نموده تا از این رهگذر، نیازهای آموزشی موردنیاز مراکز آموزشی راهبردی نیروهای مسلح برای تربیت فرماندهان و مدیران عالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران تبیین شود. وی با اشاره به اهمیت و ضرورت تحقیق ناظر بر تغییرات روزافزون روش های جنگ و تغییر نیازهای صحنه های نبرد، بیان نموده که انجام یک مطالعه فراگیر برای شناخت صحنه جنگ آینده و احصای نیازها، قابلیت ها و توانمندیهای لازم برای تربیت نیروی انسانی کارآمد، به منظور مانایی در صحنه های تهدید و خطر با هدف کسب

برتری امری اجتناب ناپذیر است که در صورت عدم اطلاع از این نیازها سرمایه سازمان به سمت نیازهای غیرمرتبط هدایت شده و قابلیت سازمان برای پاسخ به تهدید کاهش میابد. در نتیجه تحقیق درکنار تقسیم بندی صحنه جنگ در سه حوزه فرماندهی، مدیریت و سطوح راهبردی، توانمندی‌ها و نیازهای مستقل هریک از این سه حوزه به منظور جهت‌گیری‌های تربیت نیروی انسانی کارآمد و متناسب با نیازهای صحنه جنگ آینده ج.ا.ایران مشخص گردیده است.

کوروش فتحی و اجارگاه (۱۳۸۱) در تحقیق خود با عنوان نقد و بررسی جایگاه مطالعات نیازسنجی در فرآیند برنامه ریزی درسی نیازسنجی بیان نموده که فرآیند برنامه ریزی درسی مقوله ای است که در دهه های اخیر اهمیت فزاینده ای در مباحث برنامه درسی پیدا کرده است. این وضعیت در کشور ایران نیز به وضوح قابل مشاهده است. این مقاله که حول محور جایگاه نیازسنجی در برنامه ریزی درسی تدوین شده به دنبال این بوده تا با نگاهی تحلیلی از الگوها و نظریات ارائه شده، اختلاف نظرها را در خصوص نقش و جایگاه نیازسنجی در برنامه ریزی درسی به تصویر کشد و از این رهگذر، بینش جامعی را به برنامه ریزان درسی در خصوص مؤلفه نیازسنجی برنامه درسی عرضه نماید. وی در مقاله خود سه رویکرد اصلی (منطقی، تعاملی و انتقادی) در زمینه نیازسنجی برنامه ریزی درسی مطرح نموده و دیدگاه های ارائه شده را درباره این رویکرد ها مورد بحث و بررسی قرار داده است.

محمود معین الدینی (۱۳۹۴) در رساله دکترای خود با الهام گیری از مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و توجه به اهداف راهبردی آموزشی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر ابعاد نیات راهبردی، کلان روندها، چالش های راهبردی و شوک های راهبردی نسبت به طراحی رشته ها و گرایش های نظام آموزشی - پژوهشی روزآمد دانشکده مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نیازسنجی سطوح راهبردی اقدام نموده و حوزه های راهبردی در ابعاد شش گانه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، علم و فناوری، زیست محیطی و فرهنگی ارا به منزله نیاز سطوح مذکور مد نظر قرار داده و به این نتیجه دست یافته که دانش آموختگان دانشگاه عالی دفاع ملی میبایست از سطوح بالای دانش، مهارت و نگرش مرتبط با احراز مشاغل برای نظریه پردازی راهبردی و تولید و خلق دکترین های سطح ملی، بخشی و سازمانی و همچنین بسط نظریه های مربوط به فلسفه راهبردی برخوردار باشند

ادبیات نظری تحقیق

اندیشه نظامی

اندیشه نظامی، مجموعه‌ای کلی از عقاید و ایده‌ها است که الهام بخش طراحان سیاست دفاعی و راهبرد نظامی است. اندیشه نظامی در پی یافتن پاسخی برای این پرسش اساسی است که چگونه می‌توان کشور را در برابر تهدیدهای نظامی و غیر نظامی مصون و محفوظ نگه داشت و بر دشمن پیروز شد. (عسگری ۱۳۹۱، ۳) اندیشه نظامی را می‌توانیم مانند مثلثی تصور کنیم که سه عنصر مبانی نظری و عقیدتی، تفکرات و تجارب نظامی و تحولات سیاسی و نظامی سه راس آن را تشکیل می‌دهند. (عسگری ۱۳۹۱، ۵)

اندیشه نظامی، تفکری منسجم، موجه، اصولی، مهم و دارای چارچوب نظری و با اهمیت درباره امر و رای نظامی است که به بررسی مسأله بقای مادی و معنوی یک جامعه در مقابل خطرات و تهدیدات با توسل به قوه قهریه و سلاح در جهت نیل به امنیت و تامین منابع آن می‌پردازد. «بطور کلی اندیشه نظامی متشکل است از، مبانی نظری و عقیدتی، آراء، تفکرات و تجارب نظامی و تحولات سیاسی و نظامی (جمشیدی، ۱۳۸۶)

برنامه ریزی درسی

برنامه درسی به مجموعه‌ای از دروس یا برنامه‌ای برای مطالعه، فهرست رئوس مطالب، یک درس یا مجموعه‌ای از دروس، مجموعه‌ای از اهداف و مقاصد، مجموعه‌ای از تجارب یادگیری، شیوه تفکر و یا یک طرح اطلاق گردیده است. در تعریف برنامه درسی آن را عبارت از محتوا و جریان رسمی و غیررسمی میدانند که از طریق آن، یادگیرندگان تحت نظارت نظام آموزشی، معلومات و شیوه درک و فهم را به دست می‌آورند یا مهارت‌ها را فرا میگیرند و یا نگرش و ارزش یا نظام آموزشی خود را تغییر میدهند (شریعتمداری ۱۳۸۷) ..

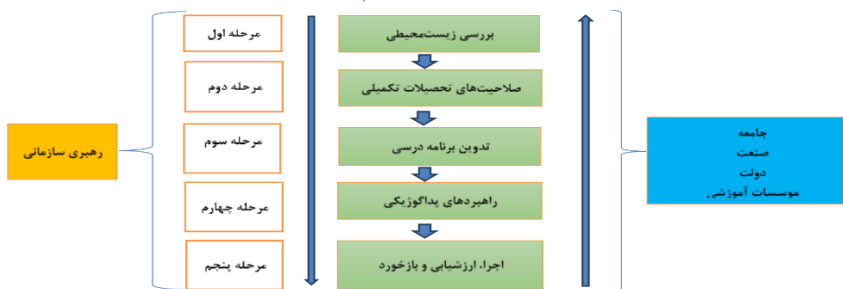
برنامه ریزی درسی در پی آنست شرایط، موقعیت و وسایل مورد احتیاج را در حیطه تعلیم و تربیت برای فراگیران با شرایط فعلی و نیازهای آنان فراهم سازد و زمینه تربیت و رشد همه جانبه آنان مهیاگردد (سلمانپور، ۱۳۸۴۱).

الگوهای تدوین برنامه ریزی درسی

الگوی ۱ گام‌های تدوین برنامه‌های درسی دانشگاهی (اقتباس از خان و لائو، ۲۰۱۵)

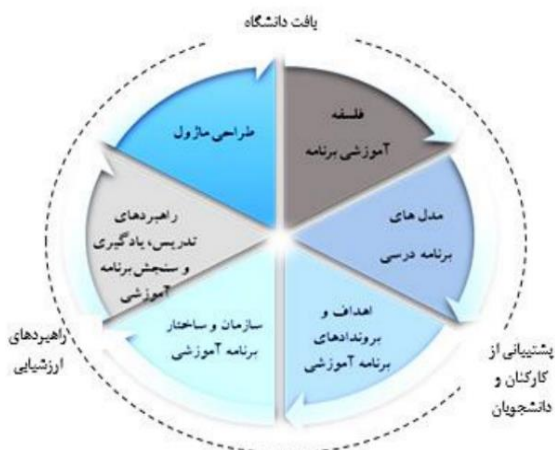
خان و لائو، با محور قرار دادن فعالیت دانشگاه در بافت اجتماعی و ارتباط مستقیم با صنعت،

دولت و سایر نهادهای اجتماعی موفقیت در چنین سیستمی را نیازمند طی گام‌هایی مانند بررسی محیط، شناسایی شایستگی‌های مورد نیاز، تدوین برنامه درسی، راهبردهای پداگوژیکی، اجرا، ارزشیابی و بازخورد میدانند. آنها در مدل خود ۵ مرحله را لحاظ کرده اند که مفاهیم مهم آن تأکید بر تدوین صالحیت و راهبردهای پداگوژیک به عنوان گام در فرایند طراحی است (فردانش، ۱۳۹۱).

شکل شماره ۱- الگوی برنامه ریزی درسی خان و لاو (۲۰۱۵)

الگوی ۲ فرایند طراحی برنامه های درسی آموزش عالی (اقتباس از اونیل ، ۲۰۱۵) اونیل بر این باور است که طراحی برنامه های درسی در آموزش عالی دارای شش مرحله است که شامل موارد زیر است. انتخاب فلسفه برنامه، انتخاب مدل‌های برنامه درسی، تعیین و تدوین اهداف و بروندادهای برنامه، ساختار و سازمان برنامه، انتخاب راهبردهای تدریس، یادگیری و سنجش (فتیحی، ۱۳۹۲).

شکل شماره ۲- الگوی برنامه ریزی درسی اونیل (۲۰۱۵)

الگوی ۳ چرخه طراحی برنامه درسی (اقتباس از نایت و همکاران، ۲۰۱۴)

نایت و همکاران برای طراحی برنامه ریزی درسی چرخه ای را در نظر گرفته اند. این چرخه کاملاً با توجه به فاکتورهای محلی، متمرکز بر مسائل سازمانی، فنی و تربیتی تدوین شده است. همانطور که از شکل زیر مستفاد میشود از نظر نایت و همکاران تمرکز کار تدوین برنامه بر جلب مشارکت ذینفعان و زمینه سازی برای اجرای آن قرار دارد و آنها کمتر به مسائل فنی پرداخته اند. نایت و همکاران همچنین معتقدند پس از طراحی برنامه طی یک فرایند چهار مرحله‌ای برنامه برای اجرا آماده میشود. این مراحل به شرح زیر است (فتیحی، ۱۳۹۲):

شکل شماره ۳- الگوی برنامه ریزی درسی نایت و همکاران (۲۰۱۴)

الگوی ۴ استخوانبندی طراحی برنامه ریزی درسی (اقتباس از ونز، ۲۰۱۷)

ونز از مدلی استفاده کرده است که آن را استخوانبندی طراحی برنامه ریزی درسی لقب داده است. او معتقد است انعطاف پذیری مهمترین ویژگی مدلهای طراحی برنامه های درسی است. آنچه در فرایند طراحی برنامه های درسی رخ میدهد تدوین طرحی برای یادگیری است که محتوا (دانش اظهارشده) فعالیت‌های تدریس، یادگیری و سنجش (دانش عملکردی) ، نگرش ها و ویژگیها و تواناییهای کمی و کیفی فارغ التحصیلان را در بر میگیرد. این مدل متمرکز بر تدریس و یادگیری است و بر ارتباط بین یادگیری قصد شده، ویژگیهای فارغ التحصیلان و خروجی های مورد انتظار تاکید دارد (مختاری ، ۱۳۹۷).

شکل شماره ۴- الگوی برنامه ریزی درسی ونز(۲۰۱۷)

الگوی ۵ برنامه ریزی درسی فرآیندی (اقتباس از بردی، ۲۰۱۳)

مطابق با رویکرد بردی (۲۰۱۳) مهم ترین عناصر برنامه ریزی درسی عبارتند از: (هدف-محتوا-روش -شایستگی) که در ادامه به تبیین هر یک از این عناصر پرداخته شده است:

- هدف : هدف جهت دهنده به نظام آموزشی است.هدف سنگ زیربنای آموزشی است.یکی از حیاتی ترین عناصر در فرایند برنامه ریزی درسی، تعیین هدف یا اهداف می باشد.اهداف، عناصر اصلی برنامه ریزی درسی بوده و برنامه ها برای دستیابی به آن، طراحی و سپس اجرا می شوند.
- محتوا : محتوا، دانش (حقایق، تبیین ها، اصول، تعاریف) مهارت ها و فرایند ها) کنجکاوی، مشاهده، تفسیر یافته ها، طراحی تحقیق، اجرای آزمایش، ایجاد ارتباط و..) و ارزش ها (اعتقاد، به خوب و بد، صحیح و غلط و علاقه به علم و ..) است. درواقع منظور از محتوای یک ماده درسی عبارت است از دانش سازمان یافته و اندوخته شده، اصطلاحات ، اطلاعات، واقیعت، قوانین، اصول، روشها، مفاهیم، تعمیم ها، پدیده ها مسایل مربوط به همان ماده درسی است
- روش : محتوا هر قدر هم مناسب و مهم باشد بدون آموزش در وجود یادگیرنده به رفتار تبدیل نمی شود این درحالی است که از طریق روش «مفاهیم» فهمیده « مهارتها» کسب و «ارزشها» درونی می شوند بر این اساس هر قدر روش ها مناسب تر باشند یاد گیری موثرتر خواهد بود. در واقع می توان گفت که با اجرای روش های تدریس نظر به عمل تبدیل می شود و تصمیمات برنامه ریزان درسی و معلمان اجرا می شوند اگر در انتخاب روش ها دقت لازم نشود بخشی از تصمیمات اجرا نمی شود و در نتیجه قسمتی از

برنامه ریزی درسی و محتوا حذف می شود روش های یاددهی یادگیری از عناصر اصلی برنامه ریزی درسی است. و در فرایند آموزش و یادگیری نقش بارزی را ایفا میکند.

تحقق هدف های آموزشی از طریق کاربرد روش ها و فنون تدریس امکان می یابد

- شایستگی ها: عنصر مهم بعدی در برنامه درسی، شایستگی هاست بدین منظور که در تدوین هر برنامه ریزی درسی مبتنی بر اهداف میبایست انتظارات از دانش آموختگان پس از اتمام دوره آموزش از قبل تعیین شده باشد. به عبارت دیگر فارغ التحصیلان هر دوره آموزشی چه توانایی هایی باید کسب کنند تا اهداف آموزشی محقق شود(عباس زادگان، ۱۳۷۹).

الگوی ۶ الگوی رشد قابلیت (تونگ و همکاران، ۲۰۱۲)

تونگ و همکاران در یکی از دانشگاه های مالزی از مدلی برای طراحی برنامه های درسی استفاده کرده اند که از مهندسی کامپیوتر الهام گرفته اند. آنها معتقدند در طراحی برنامه های درسی مدل های کلاسیک کارایی لازم را ندارند و ضرورت استفاده از مدل های پویا کاملاً ضروری است. این مدل که به نام مدل رشد قابلیت شناخته میشود برای برنامه های درسی سطوح رشد در نظر میگیرد که شامل اولیه، تکرار پذیر، تعریف شده، مدیریت شده و بهینه است که در جدول زیر توصیف شده است (فتحی، ۱۳۹۲):

جدول ۳. عناصر مدل رشد قابلیت (تونگ و همکاران، ۲۰۱۲)

شاخص	توصیف
اولیه	فرایند طراحی برنامه های درسی در دانشگاه گاهی بی نظم، پیش بینی نشده و حتی تصادفی است. عدم وجود خط مشی و فرایندهای کنترلی موفقیت برنامه را تحت تأثیر قرار می دهد. بنابراین گام اولیه تدوین چارچوب دقیق است. فکر کنیم می خواهیم یک نرم افزار بنویسیم.
تکرار پذیر	تدوین برنامه درسی مانند نرم افزار نویسی فرایندی تکرار پذیر و بهبود یابنده است. در این فرایند محصول یادگیری پایدار است.
تعریف شده	طراحی برنامه های درسی مستند، استاندارد و یکپارچه است. برای تدوین برنامه باید از روشی استفاده کنیم که کاملاً روشن و بدون ابهام باشد و محصول آن را بتوان اندازه گیری کرد.
مدیریت شده	برنامه ریزی درسی و طراحی آن همانند هر فرایندی نیازمند کنترل کیفیت و نظارت دقیق است. در غیر این صورت نمی توان نتایج مفیدی را از آن انتظار داشت.
بهینه	بهبود مداوم ذاتی برنامه درسی است و اخذ بازخورد و اجرای مقدماتی به بهینه شدن آن کمک می کند.

شکل شماره ۵- الگوی برنامه ریزی درسی تونگ و همکاران (۲۰۱۲)

چارچوب نظری تحقیق :

با توجه به مدل های ارائه شده و گستردگی ابعاد مدلها که ابعاد آنها فراتر از دغدغه و مسئله تحقیق

حاضر میباشند لذا بر مبنای الگوی فرآیندی برنامه ریزی درسی بردی (۲۰۱۳)، تدوین برنامه ریزی درسی در چهار بعد معرفی شده که با توجه به متناسب بودن و سادگی ابعاد آن با مراحل تحقیق، به عنوان چارچوب نظری تحقیق انتخاب شده و به شرح زیر میباشد:

شکل شماره ۶- چارچوب مفهومی تحقیق

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از نوع کاربردی - توسعه ای و یک پیمایش کیفی است و اطلاعات موردنیاز آن برای پاسخگویی به پرسش های تحقیق از طریق اسناد و مدارک کتابخانه ای و گزارش های پژوهشی و جستجو در سایتهای دانشگاههای مورد مطالعه گردآوری شده است. روش گردآوری داده ها کتابخانه ای و میدانی بوده و ابزار مورد استفاده در این زمینه فراتحلیل است بطوری که محتوای درسی دانشگاههای خارجی را به عنوان یک کل به اجزائی تبدیل کرده و این اجزا در نتیجه گیری به سه مفهوم کلان تبدیل شده اند که این مفاهیم فرایند برنامه درسی دانش اندیشه نظامی را نشان داده اند به عبارت دیگر بر اساس این روش ابتدا مطالعات مورد نیاز درباره دوره های تحصیلی اندیشه نظامی دانشگاه های کشورهای منتخب از منابع معتبر گردآوری، تفسیر و طبقه بندی شده و مطابق با عناصر الگوی فرآیندی برنامه ریزی درسی بردی (۲۰۱۳)، مفاهیم در چهار عنصر اصلی دسته بندی گردید و سپس فراوانی مفاهیم اصلی تعیین براساس مقولات اصلی پرسشنامه تنظیم گردید. جامعه مورد مطالعه، از دوازده دانشگاه و دانشکده مستقل شامل دانشگاه دفاع ملی، دانشگاه ستاد نیروهای مشترک، دانشکده نظریه پردازی نظامی، دانشگاه عمومی فلسفه، دانشکده مطالعات بین الملل، دانشگاه جورج میسون، دانشگاه علوم سیاسی پورتلند و دانشگاه

کونیپاک جنگ از کشور ایالات متحده و همچنین دانشگاه دفاع ملی فنلاند، دانشگاه پداگوژی نیوزیلند، دانشگاه دفاع ملی چین و مرکز آموزش حرفه ای ناتو مجموعاً به تعداد ۱۲ مرکز آموزشی ، به دلیل ارائه دوره مشخص در زمینه مرتبط با اندیشه نظامی انتخاب شد و در مرحله آخر پرسشنامه فرآیند برنامه ریزی درسی در چهار حوزه اهداف ، محتوا ، روش اجرا و شایستگی دانش آموختگان مطابق با الگوی برنامه درسی بردی (۲۰۱۳) پس از محاسبه CVR,CVI به تایید تعداد ۱۲ نفر از صاحب نظران حوزه اندیشه نظامی دانشگاه عالی دفاع ملی رسید و پس از جمع بندی نتایج در سطح معناداری ۹۵ درصد مولفه های عناصر برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی احصا شد.

یافته ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف: یافته های تحقیق

عناصر برنامه ریزی درسی دانشگاه‌های منتخب که در حوزه دانش اندیشه نظامی فعالیت آموزشی دارند با بررسی و مطالعات میدانی وبسایتهای اینترنتی دانشگاههای مذکور به روش تحلیل مضمون استخراج و بر مبنای الگوی برنامه درسی بردی (۲۰۱۳) در قالب جداول زیر احصا گردیده اند :

الف- اهداف آموزشی دانشگاههای مورد مطالعه در حوزه دانش اندیشه نظامی:

نام دانشگاه	اهداف آموزشی
دانشکده نظریه پردازی آمریکا	درک مفاهیم فلسفی چالش های امنیتی عملیاتی معاصر و آینده- به کارگیری تئوری نظامی در عمل- تجزیه و تحلیل تحولات تفکر و تئوری نظامی در حوزه‌های نظامی - درک ماهیت و مشخصات جنگ و همچنین استمرار و تغییر در جنگ - تحلیل روند تاریخ تحولات جنگ - فلسفه جنگ و صلح - نقد نظریه های نظامی - نظریه پردازی حوزه نظامی -
دانشکده ستاد آمریکامشترک	آموزش نظریه پردازان نظامی در حوزه امنیت ملی- ایجاد یک چهارچوب مشترک تیمی در حوزه نگرش‌ها و ارزش‌ها - آموزش تفکر راهبردی مشترک - نظریه پردازی جنگهای نوپدید ترکیبی و همه جانبه
دانشگاه دفاع ملی ایالات متحده	آماده‌سازی و پشتیبانی از رهبران برای اینکه راهبردی بیاندیشند- تحلیل "منطق تفکر راهبردی"- تحلیل "چگونگی شکل دهی سیاست و راهبرد- تحلیل کاربرد ابزارهای غیر نظامی قدرت- تصمیم‌گیری برتر از طریق استفاده از فرصت‌ها - کشف پیچیدگی های محیط امنیتی- دستیابی به بینش جدید در مسائل پیچیده- خلق راه حل شکاف در سیاست و قانونگذاری- نوآوری در بازی‌های راهبردی- کشف قابلیت‌ها و نقاط ضعف کشور در مواجهه با چالش‌های آتی - بهره گیری از تجربیات تاریخ نظامی در جنگهای آینده - نظریه پردازی نظامی
دانشگاه عمومی آمریکا فلسفه نظامی	بررسی زمینه‌های مربوط به نوشته‌های نظریه پردازان مهم نظامی در طول تاریخ و همچنین سهم- منحصر به فرد آن‌ها در درک ماهیت جنگ- بررسی مبانی تفکر نظامی در مورد ماهیت جنگ بررسی رابطه تفکر نظامی با سیاست و کاربردهای قدرت نظامی، رابطه بین اخلاق و بعد مادی جنگ،- ارتباط بین اهداف و ابزار در مسائل نظامی- شباهت‌ها و تفاوت‌های بین آثار تأثیرگذار فلاسفه نظامی بحث و تجزیه و تحلیل درباره دوره‌های تاریخی با به کارگیری تفکر انتقادی- تسلط بر رویدادهای تاریخی
دانشکده مطالعات ملل آمریکا	آشنایی با نظریه های مختلف جنگ (نظریه‌های اخلاقی، اجتماعی، روانشناسی، تکامل فرهنگی، نظریه یادگیری اجتماعی، نظریه روانشناختی)- فهم نظریه جنگ در مکاتب فکری (لیبرالیسم، مارکسیست، محافظه‌کاری و...)- شناخت حقایق تاریخ جنگ

دانشگاه جورج میسون	شناخت پیشینه تاریخی سنت جنگ عادلانه. آگاهی از معارف مرسوم معاصر در سنت جنگ عادلانه و انتقادات از آن. آشنایی با تجزیه و تحلیل اخلاقی موضوعات منتخب مربوط به جنگ و درگیری نظامی.
دانشگاه علوم سیاسی پورتلند	افزایش ظرفیت دانشجو در بررسی و قضاوت مبانی اخلاقی جنگ و مداخلات نظامی آشنایی دانشجو با مباحث مربوط به نظریه روابط بین‌الملل، حقوق بین‌الملل و فلسفه نظامی تسلط دانشجویان بر رویکردهای اصلی نظری و فلسفی در اخلاق جنگ آشنایی با مسائل اخلاقی ارائه شده توسط نمونه‌های خاص تاریخی و معاصر از جنگ ارزیابی نقش گفتمان اخلاقی در استفاده از نیروی نظامی به عنوان ابزار سیاست خارجی.
دانشگاه کوینپیک	تجزیه و تحلیل انواع متون در دوره‌های مختلف تاریخی و فرهنگی. تفکر انتقادی و خلاق در بررسی مشکلات و چالش‌های فلسفی برای رسیدن به راه حل‌ها. آشنایی با حقوق شهروندی بین فرهنگی و مسئولیت‌ها و درک تعارض بین منافع ملی و منافع جهانی.
دانشگاه دفاع ملی فنلاند	آماده‌سازی فارغ‌التحصیلانی است که برای انجام وظایف مربوط به طرح‌ریزی، ساخت، برنامه‌ریزی و حفظ و پشتیبانی تجهیزات نظامی آماده‌گی داشته باشند. - تربیت دانشجویان نظامی در سه حوزه فناوری نظامی، جنگ و رهبری، پداگوژی نظامی- همکاری علمی با دانشگاه‌های و موسسات آکادمیک و پژوهشی در داخل و خارج فنلاند در حوزه‌های آموزشی و پژوهشی- تعامل با جامعه علمی از طریق انتشار مقالات علمی - آموزش نظریات نظامی- پژوهش برای در اختیار گذاشتن اطلاعات برای برنامه‌ریزی، توسعه و تصمیم‌سازی در نیروهای مسلح- همکاری با جامعه علمی به منظور انتشار نظریات نخبگان در باره موضوعات نظامی در کشور
دانشگاه پداگوژی نیوزیلند	افزایش توانمندی مهارتی دانشجویان نظامی در حوزه عملیاتی، شناختی، سایبری و فناوری - تمرین‌های فردی و گروهی - مهارت‌های تدریس و روش‌های یادگیری - مهارت‌های تفکر سطوح بالا- توانایی حل مسائل نظامی با رویکرد سیاسی و اجتماعی- درک فرهنگ نظامی و- فرهنگی بین‌المللی نظامی - توانایی تسکین بحران
دانشگاه دفاع ملی چین	آموزش افسران ارشد نیروهای مسلح در حوزه‌های راهبردی- آموزش مقامات عالی رتبه غیر نظامی کشور در حوزه‌های با امنیت ملی - ارتقاء درک راهبردهای توسعه صلح آمیز چین- شناخت تاریخ جنگها و اندیشه‌های نظامی چین در طول تاریخ- شناخت موارد امنیت منطقه ای آسیا و جهان- توانایی تئوری پردازی، دفاع و قدرت ملی- توانایی رصد تحولات و پردازش راهبردهای نظامی - توانایی طی روند از وضعیت راهبردی تا تصمیم‌گیری راهبردی
مرکز آموزش حرفه‌ای افسران ناتو	تلفیق آگاهی‌های تاریخی و مهارت‌های تفکر انتقادی برای آموزش و تربیت افسران آینده شناخت تحول هنر و علم جنگ را از دوران ناپلئونی تا جنگ‌های قرن بیست و یکم علت‌یابی، ارتباط متقابل رویدادها و تکامل جنگ، جنبه‌های عملیاتی و لجستیکی تاریخ نظامی و نقش جامعه مدنی در جنگ- بررسی سهم نظریه پردازان برجسته (کلازویتس، سان تسو، جمینی، ماهان، فولر، لیدل هارت و...) در تکامل نظریه جنگ- تحلیل در مورد سؤالات اساسی پیرامون اداره جنگ، ماهیت جنگ، قدرت نسبی آفند در مقابل پدافند، تاثیر عوامل مادی در مقابل عوامل معنوی و روحی- بررسی تأثیر رشد فناوری بر شیوه‌های جنگ، توسعه ناسیونالیسم، جنگ بین‌ملت‌ها و کشورها و جنگ‌های ملی آزادی‌خواهانه- تشریح تکامل نیروهای مسلح در ملت‌ها- جستجو و بررسی تجارب جنگی- بررسی سیر تکاملی مفاهیم و دکترین‌های نظامی. بررسی استراتژی و تاکتیک‌های نظامی از منظرگاه تاریخی- بحث درباره تاثیر شورش‌های تروریستی و سایر تهدیدات غیر متعارف - روابط نظامیان و غیر نظامیان؛ - آشنایی تحصیل‌گران با موضوعات اخلاق حرفه‌ای نظامی (شامل ارزش‌ها، شخصیت نظامی و آموزش اخلاق)، نظریه رهبری، مفاهیم فرماندهی و کنترل نظامی و قوانین مربوط به نبردهای مسلحانه

ب- محتوای درسی دانشگاه‌های مورد مطالعه در حوزه دانش اندیشه نظامی

نام دانشگاه	برنامه ریزی درسی آموزشی
-------------	-------------------------

<p>ماهیت جنگ (جنگ و سرشت انسان - اصول «جومینی» درباره جنگ- مقایسه نظریات «جومینی» و «کلاوزویتس»- رویکردهای مستقیم و غیر مستقیم به جنگ- اصول اخلاقی، رابطه آفند و پدافند، نقطه اوج پیروزی، خاتمه جنگ- بررسی ایده‌های «سان تسو» - چگونگی تکامل جنگ و تفکر نظامی در حوزه‌های نظامی گذشته- ظریه های مرتبط با قدرت دریایی ، هوایی و زمینی - چگونگی تکامل جنگ و تفکر نظامی در آینده- نظریه بازدارندگی هسته‌ای- فهم نظریه «واردن»- عملیات اطلاعاتی و آینده جنگ- فضا به عنوان خط مقدم نهایی جنگ آینده- بررسی مکتب جنگ‌های قدیم، مکتب جنگ‌های جدید و نبردهای معاصر</p>	<p>دانشکده نظریه پردازی و تفکر نظامی آمریکا</p>
<p>جنگ و کشور داری - تحلیل راهبردی و تفکر نقادانه-روابط میان عناصر قدرت ملی-نقش رهبری در راهبرد امنیت ملی- روندهای در حال ظهور کلیدی-چالش‌های راهبردی" در حال پیدایش مطالعه بازیگران غیر دولتی، فراملی- کاربرد راهبرد امنیت ملی - مطالعات میدانی در خصوص امنیت ملی - نظریه و انجام جنگ- راهبردهای نظامی معاصر -جنگ‌های مشترک و مرکب - اندیشه راهبردی غیر غربی - اسلام سیاسی پیدایش، تهدیدات و ضد راهبردها. - راهبردهای جهانی جهادگرایان - قدرت، ایدئولوژی و مشروعیت. - حفظ صلح و ملت‌سازی - عملیات ثبات‌سازی- ارتباطات میانجی‌گرایانه - تحلیل جنگ‌های کوچک - رسانه‌ها و نیروی نظامی - تغییر نگاه افسر مالی- پشتیبانی از زیربناهای و دارایی‌های کلیدی - سامانه‌های اطلاعات حیاتی- حقوق خصوصی وچالش‌های عصراطلاعات، - تروریسم و جنایت در فضای سایبر</p>	<p>دانشگاه دفاع ملی ایالات متحده</p>
<p>نظریه و تاریخ جنگ -نظریه و تاریخ جنگ- هنر عملیاتی و برنامه‌ریزی لشکرکشی‌ها- روش‌های جنگ مشترک- تفکر انتقادی درباره شیوه‌های جنگ- ویژگی‌ها و مشخصات محیط‌های استراتژیک و عملیاتی- به‌کارگیری تجربیات تاریخی- رویکرد عمل‌گرایانه با ارائه راه حل عمل‌گرایانه- مهارت‌های تجزیه و تحلیل، مسائل و مشکلات پیچیده</p>	<p>دانشکده ستاد نیروهای مشترک آمریکا</p>
<p>فلسفه نظامی در آسیای کلاسیک- فلسفه نظامی در اروپای کلاسیک و قرون وسطایی- فلسفه نظامی مدرن اولیه در اروپا بین سال‌های ۱۵۰۰ تا ۱۷۹۸- فلسفه نظامی از عصر ناپلئون تا «جنگ بزرگ» بین سال‌های ۱۷۹۸ تا ۱۹۱۴- فلسفه نظامی در زمان «جنگ بزرگ» تا قبل از جنگ جهانی دوم بین سال‌های ۱۹۱۴ تا ۱۹۳۹- فلسفه نظامی در زمان جنگ جهانی دوم بین سال‌های ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵- فلسفه نظامی در عصر هسته‌ای، عصر جنگ‌های محدود از سال ۱۹۴۵ تا کنون</p>	<p>دانشگاه عمومی آمریکا فلسفه نظامی</p>
<p>رویکردهای فلسفی و تاریخی به جنگ و اخلاقیات: مکتب رئالسیسم - مکتب صلح‌جویی - نظریه جنگ عادلانه- رهبری و اداره جنگ: حقوق نظامی ان درگیر جنگ - حقوق غیرنظامیان درگیر جنگ - محاصره - تحریم - جنگ‌های رویکردهای فلسفی و تاریخی به جنگ و اخلاقیات: مکتب رئالسیسم - مکتب صلح‌جویی - نظریه جنگ عادلانه- پیشرفته- قضاوت و جرائم جنگی: جنگ و جرائم - اختیارات قانونی و صلاحیت اجرای آن‌ها.</p>	<p>دانشگاه علوم سیاسی پورتلند</p>
<p>رویکردهای غالب در تحلیل اخلاقی جنگ: مکتب صلح‌جویی - مکتب نظامی‌گری - مکتب جنگ عادلانه - مکتب رئالسیسم تجربی- نگاه تاریخی به مکتب جنگ عادلانه: عهد باستان و سنت جنگ عادلانه - بعد سکولار سنت جنگ عادلانه- علت عادلانه برای وقوع جنگ: دفاع ملی. کشتن افراد غیرنظامی - صلح‌جویی مشروط و معضل مسئولیت- مداخلات بشردوستانه و مسئولیت محافظت- شکنجه، سیاست ایالات متحده و نظریه بمب ساعتی- اخلاق مبارزه با تروریسم.</p>	<p>دانشگاه جورج میسون آمریکا فلسفه جنگ</p>

<p>تدریس مبانی مرتبط با سیستم های تکنولوژی شامل «تکنولوژی میدان نبرد»، «سیستم‌های نظارتی»، «فرماندهی، کنترل و ارتباط در فضای سایبر» و «روش‌های تجزیه تحلیل عملیاتی»</p> <p>تدریس مبانی مرتبط با اقتصاد نظامی شامل «فرآیندهای طرح‌ریزی، ساخت و پشتیبانی تجهیزات»</p> <p>ارائه دروس «تاکتیک و عملیات نظامی»، «استراتژی نظامی»، «تاریخ نظامی» «رهبری نظامی»، «پداگوژی نظامی»، «جامعه‌شناسی نظامی»، «قوانین حقوقی نظامی» و «تربیت بدنی نظامی».</p>	<p>دانشگاه دفاع ملی فنلاند</p>
<p>سطح تحلیل فردی: پرخاشگری انسان- توجیه روانشناختی جنگ - نقش منطق، خصوصیات فردی، احساسات، تعصبات، تصورات و عقاید، سوء برداشتها و استرس.</p> <p>سطح تحلیل گروهی: تصمیم‌گیری گروهی - مدل بازیگر منطقی - نظریه مطلوبیت انتظاری - مدل فرآیند سازمانی - مدل سیاست دیوان‌سالاری - تفکر گروهی.</p> <p>سطح تحلیل کشوری: عوامل سیاسی، اقتصادی و جمعیتی - نقش شیوه حکومتی: دموکراسی و استبدادی - نقش چرخه تجاری - نقش قدرت و توسعه - نقش اندازه میزان جمعیت.</p> <p>سطح تحلیل بین‌کشورها: نقش میهن‌پرستی - ماهیت دو طرف درگیر جنگ - نقش اختلافات پیوندی و سرزمینی - نقش قومیت مشترک - نقش رقابت - نقش نوع حکومت‌ها - نقش توازن قدرت‌ها- نقش تعاملات بین‌المللی - نقش کنش و واکنش - مدل مارپیچی - لیبرال در برابر محافظه‌کار - معضلات امنیتی- نظریه بازی‌ها - نظریه چانه‌زنی - نظریه بازدارندگی - روانشناسی شناختی و بازدارندگی - سلاح‌های هسته‌ای و بازدارندگی.</p> <p>سطح تحلیل بین‌المللی: رئالیسم، بی‌قانونی و توازن قدرت - بی‌نظمی بین‌المللی - رئالیسم کلاسیک و نئو رئالیسم - رئالیسم تدافعی - رئالیسم تدافعی و تهاجمی - رئالیسم تهاجمی - رئالیسم نئو کلاسیک - رئالیسم و نقش قطبیت جهانی.</p>	<p>دانشکده مطالعات بین الملل آمریکا</p>
<p>پدیده جنگ - جنگ در قانون بین‌الملل - تعریف جنگ- چارچوب ارزیابی - نقد و بررسی فیلم: Restrepo (Tim Hetherington and Sebastian Junger, 2010) - رئالیسم کلاسیک - رئالیسم مدرن- صلح‌جویی مسیحی - صلح‌جویی مدرن. نقد و بررسی فیلم: Hacksaw Ridge (Mel Gibson 2016)</p> <p>حمله پیشگیرانه به عنوان یک عامل عادلانه برای وقوع جنگ- پیمان‌های جنگی - نقد و بررسی فیلم: Hotel Rwanda (Terry George 2004) - وضعیت غیرنظامیان - مساله شورش‌ها و آشوب‌های داخلی.</p> <p>چرا جنگ جنایت محسوب می‌شود؟ مساله دفاع از خود.</p>	<p>دانشگاه کوبنیپیاک فلسفه جنگ و صلح</p>
<p>حوزه مهارتی شامل : آموزش حرفه‌ای نظامی، آمادگی شناختی، رشایستگی‌های دیجیتال ، صلاحیت‌های تجاری ، تمرین در زمان مناسب. تمرین فردی و جمعی. ممتازی در مهارت‌های تدریسی. ، آشنایی با روش‌های یادگیری- حوزه دانش شامل : برنامه تحصیلی نظامی ، آشنایی با روش‌های یادگیری ، مهارت‌های تفکر سطوح بالا ، مدیریت شغلی، مهارت‌های ارائه علمی</p> <p>حوزه فرهنگ : ارزش‌های حاکم بر نیروهای مسلح ، فرهنگ نظامی ، درک فرهنگ بین‌المللی ، تنوع‌پذیری ، خودآگاهی ، تمایل به مشارکت - حوزه عملیاتی: چهارچوب رهبری ، آمادگی شناختی، توانایی تسکین فاجعه ، کمک‌های بشردوستانه ، تفکر انتقادی، اتحاد و یگانگی ملی</p>	<p>دانشگاه پداگوژی نظامی نیوزیلند</p>

<p>مطالعه کشور چین شامل: مرور کلی، سیاستها و خط و مشی ها، توسعه صلح آمیز چین، موارد امنیتی فراروی کشور چین- تاریخ جنگ کشور چین و مبارزات آزادیخواهی این کشور، اندیشه‌های نظامی چین و کشورهای خارجی و اندیشمندان نظامی- مطالعه موارد امنیت منطقه ای شامل: امنیت منطقه آسیا و اقیانوسیه- تئوریهای اساسی امنیت ملی شامل: مفهوم امنیت ملی، منافع ملی و امنیت ملی، تحلیل محیط امنیت ملی، تبادل نظرات در خصوص وابستگی امنیت ملی و جهانی- ارتقاء توان ارتش شامل: خصوصیات و ویژگیهای تحول در امور نظامی جهان، تحول در امور نظامی و ارتقاء ارتش، چالشهای ناشی از تهدیدات متنوع در ارتقاء و اقدامات مقابله ای- نظریه های اساسی راهبرد نظامی شامل: توسعه نظریه های راهبرد نظامی، اجزاء تشکیل دهنده وساختار سیستماتیک نظریه های راهبرد نظامی، عوامل اصلی باز دارنده راهبرد نظامی، مراحل و روشهای پردازش راهبرد نظامی.</p>	<p>دانشگاه دفاع ملی چین</p>
<p>میراث و سنت‌های نیروهای مسلح- سیر تکاملی اندیشه نظامی- ایجاد و توسعه نیروهای مسلح ملی. مطالعه تاریخی لشکرکشی‌های بزرگ و مهم- تاریخ ضد شورش- تاثیر تکنولوژی بر شیوه‌های جنگ. منابع علمی شامل :- درباره جنگ اثر کلازوتیس- بنیان‌های عملیات صلح‌طلبانه اثر ایره- جنگ در تاریخ اروپا اثر مایکل هاوارد- تاریخ شیوه‌های جنگ اثر جان کیگان- عملیات کم شدت، ضد شورش و صلح‌طلبانه اثر فرانک کیستون- ایجاد کنندگان استراتژی جنگی اثر مائوری و ویلیامسون- سازندگان استراتژی مدرن اثر پیتر پرت- هنر جنگ اثر سان تسو- تشریح مفاد سوگندنامه افسری و بیان مسئولیت‌های مطرح شده در آن- تشریح اخلاق و ارزش‌های حاکم در نیروهای مسلح مبانی اخلاق افسری- همچنین وظایف هم‌پوشان نهادهای نظامی و غیرنظامی- روش کنترل غیر نظامی و دموکراتیک سازمان‌های نیروهای مسلح- محدودیت‌های اعمال شده بر نیروهای مسلح از طرف سیاست‌گذاران- تاثیر مساله حقوق بشر بر تصمیم‌گیری‌های اخلاقی</p>	<p>مرکز آموزش حرفه ای افسران ناتو</p>

ج- روش آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه در حوزه دانش اندیشه نظامی

روش آموزشی	نام دانشگاه
<p>برگزاری دوره‌های حضوری و غیر حضوری- اجرای برنامه های آموزشی منطقه‌محور- برقراری تبادل حرفه‌ای با سازمانهای آموزشی و تحقیقاتی درگیر- اجرای آموزش، تحقیقات و فعالیت های خارج از دانشگاهی - اجرای برنامه همتایان بین المللی- ایجاد ظرفیت‌های ملی برای آموزش شهروندان و آموزش امنیت ملی عناصر احتیاط و نفرت غیر نظامی با موضوع سیاست امنیت ملی و مدیریت منابع دفاعی- مطالعات انخابی شامل تدوین سیاستهای امنیتی آمریکا در حوزه های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و صنایع بزرگ کشورمانند هوانوردی، کشاورزی، انرژی، رسانه، فناوری، حمل و نقل و حمایت بخش خصوصی از عملیات</p>	<p>دانشکده جنگ دانشگاه دفاع ملی ایالات متحده</p>

<p>برگزاری همایش‌های مشترک و چندملیتی- بررسی موردی وقایع تاریخی، دکترین مشترک در سطح علميیاتی- استفاده از ابزارهای بازی‌های استراتژیک جنگی رایانه‌ای- سفر خارج از کشور به قصد انجام پژوهش میدانی</p>	<p>دانشکده ستاد مشترک آمریکا</p>
<p>مطالعه مفاهیم اساسی در استراتژی و تاکتیک‌های نظامی در آثار منتخب فیلسوفان مشهور نظامی بگونه‌ای که هر دانشجو خود را بجای یک فیلسوف معرفی کرده و پس از بیان آراء و اندیشه‌های خود با سایر دانشجویان به تبیین تفاوتها و تشابهات نظریه‌ها پرداخته و در نهایت هر کدام در مورد ماهیت جنگ و مسیری که یک رهبر نظامی برای رسیدن به حداکثر موفقیت باید انتخاب کند، به نتیجه‌گیری‌های متفاوتی خواهند رسید</p>	<p>دانشگاه عمومی آمریکا فلسفه نظامی</p>
<p>روش این دانشگاه بدین ترتیب است که در تلاش برای فهم همه ابعاد احتمالی جنگ، باید با یک رویکرد میان رشته‌ای به موضوع نگریست، رویکردی که علاوه بر روابط بین‌الملل و علوم سیاسی، شامل اخلاق، انسان شناسی، روانشناسی، جامعه شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد و تاریخ خواهد بود. از این رو، قبل از هر چیز، دانشجویان باید با نظریه‌های مختلف جنگ آشنا شوند و این کار را در پنج سطح تحلیلی انجام میدهند: (۱) سطح فردی، (۲) سطح گروهی، (۳) سطح کشوری، (۴) سطح تعامل بین دو کشور (۵) سطح سیستم بین‌المللی.</p>	<p>دانشکده مطالعات بین الملل آمریکا</p>
<p>این دوره در سه بخش کلی اخلاق جنگ را با طرح سوالاتی که نشانگر معضلات و دشواری‌هایی است که پیرامون تفکر جنگ و خشونت سیاسی وجود دارد، بررسی می کند:</p> <p>(۱) تاریخ سنت جنگ عادلانه، (۲) نظریه جنگ عادلانه معاصر، (۳) موضوعات اخلاقی معاصر در جنگ و درگیری نظامی.</p>	<p>دانشگاه جورج میسون آمریکا فلسفه جنگ</p>
<p>این دوره در ابتدا متمرکز بر سنت عادلانه جنگ است، که عناصر اصلی آن در قوانین بین‌المللی حاکم بر استفاده قانونی از زور و رفتار مناسب در زمان جنگ منعکس شده است. بحث در مورد این موضوعات مسبقاً به آشنایی با تفکر عادلانه جنگ معاصر و همچنین فلسفه سیاسی و اخلاقی کلاسیک است.</p>	<p>دانشگاه علوم سیاسی پورتلند</p>
<p>در این دانشگاه ابتدا مکاتب به عنوان چارچوبی برای ارزیابی درگیری‌های نظامی پرداخته میشود سپس با نقد برخی فیلمهای تاریخی - جنگی مفاهیم بررسی میشوند</p> <p>در بخش بعدی این دوره، به بررسی آثار معاصر و تاریخی پرداخته شده که بیانگر مکاتب رئالیسم، صلح‌جویی و جنگ عادلانه هستند. سپس به طور مفصل به بررسی یکی از مهمترین آثار معاصر در دفاع از نظریه جنگ عادلانه پرداخته شده است</p>	<p>دانشگاه کومینیبیاک فلسفه جنگ و صلح</p>
<p>این دانشگاه همچنین دارای واحد شبیه‌سازی و بازی جنگ است. این واحد منحصراً وظیفه شبیه‌سازی تمرینات مرتبط با فرماندهان ستادی را عهده‌دار است که یکی از روشهای نوین آموزشی است.</p> <p>عمده مباحث این دانشگاه در دو رشته اصلی «رهبری» و «پداگوژی» متمرکز است و مباحث حقوقی و قانونی در مطالعات مربوط به دروس رهبری ادغام شده که با استفاده از روش تعیین وضعیت در یکی از مناطق راهبردی جهان برای دانشجویان تدریس و از دانشجویان بصورت گروهی آزمون حل مسئله اخذ میشود</p>	<p>دانشگاه دفاع ملی فنلاند</p>

<p>این دانشگاه آموزش های خود را در چهار حوزه مهارتها (شامل حوزه تمرینی و عملی) ، حوزه دانش و آموزش (شامل حوزه آمادگی شناختی) ، حوزه فرهنگ و ارزشها (شامل حوزه مسئولیتی اجتماعی) و حوزه برتری در سطح عملیاتی پیش بین و اجرا میکند - در این دانشگاه چهار حوزه فعالیتی فوق اصول آموزش نظامی نیوزیلند محسوب میشوند .</p>	<p>دانشگاه پداگوژی نظامی نیوزیلند</p>
<p>شیوه اجرایی دانشگاه دفاع ملی چین در دو مرحله آموزش های خود را ارائه میدهد: الف- دوره های نظری و تئوری طبق برنامه ریزی درسی تعیین شده ب- تمرین های عملی در قالب پروژه های تحقیقاتی عملی شامل تمرین تصمیم گیری راهبردی با بررسی سناریوی فرضی در یک منطقه راهبردی با شرکت هفت کشور با استفاه از روند شناسی وضعیت ، تعیین اهداف، سیاستگذاری ، اقدام و تصمیم گیری ج- بکارگیری نیروی نظامی در صحنه عملیات مبتنی بر نظریه های نظامی و تاریخ تحولات نظامی جهان</p>	<p>دانشگاه دفاع ملی چین</p>
<p>جلسات تدریس و ارائه- جلسات بحث و تبادل نظر- جلسات بررسی موردی- جلسات نقد فیلم- این دوره توسط یک رهبر ارشد استراتژیک به عنوان استاد مهمان در آغاز سال تحصیلی، تدریس شود. تحصیل گران باید فرصت داشته باشند که از طریق پرسش و پاسخ، نقاط ابهام خود درباره آینده حرفه‌ای خود را برطرف کنند. در نهایت تحصیل گران باید در گروه‌های کوچک و تحت نظر یک ناظر هیئت علمی، به بحث و تبادل نظر درباره ایده‌آل‌های خود از افسری بپردازند- در کلاس درس یک لیست از ویژگی‌های حرفه‌ای نظامی باید تهیه شود: برای مثال مفاهیمی مانند علوم تخصصی مورد نیاز یک نظامی، مفهوم تکلیف و وظیفه، تعهد به سازمان نظامی، میل به یادگیری مادام‌العمر، میل به نوآوری، درک مفهوم خدمت‌رسانی، درک روابط نظامیان و غیرنظامیان.</p>	<p>مرکز آموزش حرفه ای افسران کشورهای عضو ناتو</p>

د- شایستگی های مورد انتظار فارغ التحصیلان دانشگاه‌های مورد مطالعه در حوزه دانش اندیشه

نظامی

نام دانشگاه	ویژگی فارغ التحصیلان
<p>دانشگاه دفاع ملی ایالات متحده</p>	<p>دارا بودن نگرشی کاملاً راهبردی، مشترک و میان گروهی- دارا بودن ظرفیت دید راهبردی و قابلیت ارزیابی منتقدانه مسائل امنیت ملی و رفاه راهبردی - متخصص در مدیریت راهبردی، تفکر انتقادی ، و تصمیم‌گیری- قابلیت ارزیابی و بکارگیری تجارب تاریخی درک روابط پویای بین‌المللی و تدوین سیاست خارجی- درک اقتصاد ملی و بین المللی، و قابلیت‌های راهبردی صنعتی که امنیت ملی و راهبردهای نظامی ملی را پشتیبانی می کنند</p>
<p>دانشکده ستاد مشترک آمریکا</p>	<p>دستیابی به تفکر انتقادی- توانا در درک صحنه جنگ توانا در درک دکترین عملیاتی- توانا در حل مسائل راهبردی- توانا در همکاری متقابل در دستیابی به اهداف- توانا در تبادل ایده‌ها و اظهار اندیشه‌های خلاقانه</p>
<p>دانشگاه عمومی آمریکا گروه فلسفه</p>	<p>شناخت نظریه پردازان و فیلسوفان نظامی در طول دوران های مختلف تاریخی شناخت عمیق مفاهیم فلسفی نظامی توانایی در تشخیص شباهتها و تفاوت‌های مفاهیم فلسفی اندیشمندان نظامی</p>

دانشگاه مطالعات بین الملل آمریکا	شناخت نظریه های مختلف جنگ- توانایی بررسی قدرت نظریه‌های مختلف جنگ با علل اصلی وقوع بازده جنگ مدرن معاصر- توانایی تحلیل علل جنگ در سطوح مختلف فردی ، کشوری ، بین المللی و جهانی- داشتن رویکرد میان رشته ای به جنگ
دانشگاه جورج میسون آمریکا فلسفه جنگ	توانایی دانشجویان به سوالات اساسی و بنیادی از قبیل : آیا ما می‌توانیم عادلانه بجنگیم؟ چه زمانی و تحت چه شرایطی می‌توان از نظر اخلاقی جنگید؟ آیا کشتار در جنگ با کشتار در زمان صلح متفاوت است؟ چه نوع محدودیت‌های رفتاری در مورد اداره و رهبری جنگ وجود دارد؟ جنگ‌ها چگونه به طور عادلانه به پایان می‌رسند؟
دانشگاه علوم سیاسی پورتلند	بررسی و قضاوت مبانی اخلاقی جنگ - تسلط بر رویکردهای اصلی نظری و فلسفی در اخلاق جنگ- آشنایی با نمونه مسائل اخلاقی مطرح شده در برخی از جنگها- مهارت در استفاده از گفتمان اخلاقی در راهبردهای دفاعی
دانشگاه کونینپیاک فلسفه جنگ	آشنایی به مفاهیم فلسفی نبرد مسلحانه غیر متقارن تروریسم- آشنایی به مفاهیم فلسفی کشتار هدفمند و از راه دور- آشنایی به مفاهیم شکنجه جنگی- تسلط به نقد و بررسی فیلمهای تاریخی - جنگی- آشنایی با مفاهیم عدالت فاتح و مسئولیتهای پس از جنگ
دانشگاه دفاع ملی فنلاند	آشنایی دانشجویان با رهبری جنگ و پداگوژی نظامی آشنایی دانشجویان با تاریخ نظامی و نظریه های نظامی
دانشگاه پداگوژی نیوزیلند	توانایی دانشجویان در تمرینهای تعریف بحرانهای راهبردی نظامی- توانایی دانشجویان در کسب آمادگی شناختی
دانشگاه دفاع ملی چین	توانایی شناخت تاریخ تحولات نظامی جهان- توانایی شناخت نظریه ها و اندیشه های نظامی جهان- قابلیت تصمیم گیری مبتنی بر اندیشه نظامی و تجربیات تاریخی در سطوح راهبردی
مرکز آموزش حرفه ای افسران ناتو	توانایی در تشریح ماهیت منطقی امور نظامی توانایی درک عمیق و فلسفی تفاوت حرفه نظامی با سایر مشاغل- آشنایی با اصول و مفاهیم فلسفی نظامی تسلط بر مبانی نظریه های نظامی

ب: تجزیه و تحلیل یافته ها

تجزیه و تحلیل کمی: پس از استخراج مقوله های اصلی مطالعات کتابخانه ای دانشگاه های منتخب ، پرسشنامه تحقیق تنظیم و برای تایید بین تعداد ۱۲ نفر از صاحب نظران حوزه دانش اندیشه نظامی توزیع گردید و بر اساس فرمول CVI , CVr روایی گویه ها به شرح جدول زیر احصا گردید:

جدول شماره ۱- محاسبه روایی با فرمول CVI, CVR گویه های پرسشنامه

ردیف	عناصر درون‌داد نظام آموزشی گرایش اندیشه نظامی	۱	۲	۳	۴	CVI	سودمند		نتیجه	CVR	نتیجه
							است	نیست			
اصناف آموزشی	تولید ادبیات دانش اندیشه نظامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	بومی سازی نظریه های نظامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	نقد نظریه های برجسته نظامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تبیین اندیشه های امام و رهبری	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تبیین مبانی اخلاق نظامی	1	3	2	6	۰,۶۶	تایید	12	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تبیین مبانی جامعه شناختی نظامی	۲	۳	۱	۶	۰,۵۸	تایید	۱۰	۲	۰,۶۶	تایید
	تبیین مبانی اندیشه نظامی ایدان الهی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تبیین مبانی اندیشه نظامی مکاتب بزرگ	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تطبیق دانش اندیشه نظامی با فقه اسلامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	تاریخ جنگهای مهم جهان	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
مجموعی درسی	سیر تحولات نظامی جهان	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	نظریه پردازان نظامی غربی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	نظریه پردازان نظامی شرقی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	مبانی اندیشه نظامی یهود	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	مبانی اندیشه نظامی مسیحیت	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	مبانی اندیشه نظامی اسلام	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	سیر اندیشه های نظامی ایران	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	نقد کتاب هنر جنگ سن تزو	۱	۱	۲	۸	۰,۸۳	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	نقد کتاب در باب جنگ کلازیوس	۱	۱	۲	۸	۰,۸۳	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	فلسفه نظامی	۱	۱	۲	۸	۰,۸۳	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	حقوق جنگ و جرائم جنگی	۲	۲	۱	۶	۰,۵۸	تایید	۱۰	۲	۰,۶۶	تایید
	مبانی اخلاق نظامی	۱	۲	۲	۷	۰,۷۵	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	جامعه شناختی جنگ	۰	۰	۲	۱۰	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	مکاتب فکری بزرگ (مارکسیست و...)	۰	۱	۱	۱۰	۰,۹۱	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	نظریات روابط بین الملل	1	۴	۳	۴	۰,۵۸	تایید	۱۰	۲	۰,۶۶	تایید
	اندیشه های نظامی امام و رهبری	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	اندیشه های نظامی بر اساس آیات قرآن	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	اندیشه های نظامی در نهج البلاغه	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	اندیشه های نظامی دفاع مقدس	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	اندیشه های نظامی محور مقاومت	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
روش	روش حضور در کلاس	۰	۰	۲	۱۰	۰,۱۰۰	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	روش کنفرانسی و سمیناری	۰	۰	۲	۱۰	۰,۱۰۰	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	روش مطالعات گروهی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	روش کارگاهی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	روش مباحثه (میز مطالعاتی)	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	سفر مطالعاتی داخلی و خارجی	۰	۰	۲	۱۰	۰,۱۰۰	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
شاخصی ها	توانایی تولید ادبیات اندیشه نظامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	توانایی بهره گیری از تجربیات تاریخی برای تهدیدات آینده	1	1	2	8	۰,۸۳	تایید	۱۱	۱	۰,۸۳	تایید
	توانایی بومی سازی نظریه های نظامی	۰	۰	۰	۱۲	۰,۱۰۰	تایید	۱۲	۰	۰,۱۰۰	تایید
	توان به کارگیری آموخته ها در محیط شغلی نظامی	۱	۱	۲	۸	۰,۸۳	تایید	۱۰	۲	۰,۶۶	تایید

تجزیه و تحلیل کیفی: بر اساس «مطالعه وسیع کتابخانه‌ای» و مشخصاً تحلیل کیفی مستندات قابل دسترس و نیز «مصاحبه، پرسشنامه و نظرخواهی»، سازه اصلی موضوع در دسته زیر دسته‌بندی گردید:

- اهداف برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی
- محتوای برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی
- روش اجرای برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی
- شایستگی های فارغ التحصیلان دانش اندیشه نظامی

به منظور تعیین میزان تأثیر عوامل احصاء شده پس از تأیید اثرگذاری آنها بر فرآیند تدوین برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی، توسط خبرگان و صاحب نظران، کلیه عوامل در قالب پرسش-نامه بین جامعه نمونه توزیع و از آنها خواسته شد میزان تأثیر را در قالب طیف لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) تعیین نمایند. سپس نتیجه پاسخ‌ها جمع‌بندی و از طریق سطح معناداری با خطای ۵٪ و در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد بررسی قرار گرفت که به شرح جدول زیر می‌باشد (سطح معناداری همه گویه‌ها صفر است).

جدول شماره ۲- محاسبه ضریب سطح معناداری

ضریب t-values	شاخص‌های اهداف آموزشی	ضریب t-values	شاخص‌های محتوای درسی
۲۳.۲۴۲	تولید ادبیات دانش‌اندیشه نظامی	۱۵.۵۹۸	تاریخ جنگ‌های مهم جهان
۱۲.۱۷۲	یومی‌سازی نظریه‌های نظامی	۳۰.۵۶۹	سیر تحولات نظامی جهان
۱۰.۳۳۳	نقد نظریه‌های برجسته نظامی	۱۲.۵۸۶	نظریه پردازان نظامی غربی
۶.۹۱۷	تبیین اندیشه‌های امام و رهبری	۱۲.۵۸۶	نظریه پردازان نظامی شرقی
-۶.۱۴۹	تبیین مبانی اخلاق نظامی	۱۳.۷۲۴	مبانی اندیشه نظامی یهود
-۶.۸۹۲	تبیین مبانی جامعه‌شناختی نظامی	۱۲.۵۸۶	مبانی اندیشه نظامی مسیحیت
-۶.۸۹۲	تبیین مبانی اندیشه نظامی ادیان الهی	۱۲.۲۰۹	مبانی اندیشه نظامی اسلام
-۶.۸۹۲	تبیین مبانی اندیشه نظامی مکاتب بشری	۱۲.۵۸۶	سیر اندیشه‌های نظامی ایران
-۶.۸۹۲	تطبیق دانش اندیشه نظامی با مبانی فقه اسلامی	۱۲.۵۸۶	نقد کتاب هنر جنگ سن تزو
		۱۲.۵۸۶	نقد کتاب در باب جنگ کلارویس
		۳۰.۵۶۹	فلسفه نظامی
		۱.۹۷۱	حقوق جنگ و جرائم جنگی
		۷.۹۳۷	مبانی اخلاق نظامی
		۷.۴۷۰	جامعه‌شناختی جنگ
		۱۳.۹۱۹	مکاتب فکری بشری (مارکسیست و...)
		۲.۶۱۷	نظریات روابط بین‌الملل
		۱۴.۲۳۰	اندیشه‌های نظامی امام و رهبری
		۱۶.۰۵۸	اندیشه‌های نظامی بر اساس آیات قرآن کریم
		۱۶.۰۵۸	اندیشه‌های نظامی در نهج البلاغه
		۱۳.۳۹۸	اندیشه‌های نظامی دفاع مقدس
		۱۱.۱۸۰	اندیشه‌های نظامی محور مقاومت

ضریب t-values	شاخص‌های روش اجرا
-۲.۹۹۰	روش حضور در کلاس
-۱.۷۵۴	روش کنفرانسی و سمیناری
۶.۵۶۹	روش مطالعات گروهی
-۳.۷۲۴	روش کارگاهی
۱۵.۹۷۷	روش مباحثه
۶.۲۲۵	سفر مطالعاتی داخلی و خارجی

ضریب t-values	شایستگی‌ها
۱۷.۰۴۲	توانایی تولید ادبیات غنی حوزه اندیشه نظامی
۱۳.۶۱۶	توانایی بهره‌گیری از تجربیات تاریخی برای تهدیدات آینده
۹.۳۳۳	توانایی یومی‌سازی نظریه‌های نظامی
۴.۳۵۳	توان به کارگیری آموخته‌ها در محیط شغلی نظامی

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در این تحقیق فرآیند برنامه‌ریزی درسی بر اساس چارچوب نظری تحقیق یعنی مدل برنامه‌ریزی درسی بردی، شامل چهار مرحله تعیین شده که عبارتند از: اهداف، محتوا، روش اجرای و در نهایت تعیین شایستگی‌های فراگیران دوره آموزشی که در قالب فرآیند برنامه‌ریزی درسی تعیین گردیده و با توجه به مفاهیم مستخرجه از مطالعات دانشگاه‌های کشورهای منتخب که برای آموزش‌های مرتبط با دانش‌اندیشه نظامی در زمینه‌های مختلف در مراکز آموزشی خود محتوای درسی تعیین نموده‌اند، سوالات پرسشنامه تحقیق تنظیم و به جامعه آماری ارائه شده و پس از

تایید روایی و پایایی مدل مفهومی تحقیق احصاء گردیده است .
بنابراین با توجه به نظر جامعه تحقیق و تحلیل های آماری صورت گرفته فرآیند تدوین برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی شامل چهار بعد به شرح زیر میباشد:

بعد اول : تعیین اهداف برنامه ریزی درسی

نتیجه حاصله از این بعد نشان میدهد که مهمترین اهداف برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی مولفه های زیر هستند که هرگونه برنامه ریزی درسی مرتبط با دانش اندیشه نظامی میبایست در راستای این اهداف تنظیم و تدوین گردند که عبارتند از :

تولید ادبیات دانش اندیشه نظامی - بومی سازی نظریه های نظامی - نقد نظریه های برجسته نظامی - تبیین اندیشه های امام و رهبری - تبیین مبانی اخلاق نظامی - تبیین مبانی جامعه شناختی نظامی - تبیین مبانی اندیشه نظامی ادیان الهی - تبیین مبانی اندیشه نظامی مکاتب بشری - تطبیق دانش اندیشه نظامی با مبانی فقه اسلامی

با توجه به تحلیل های آماری انجام شده و تعیین ضریب سطح معناداری مهمترین هدف برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی ، تولید ادبیات بومی مرتبط با دانش اندیشه نظامی تعیین شده است.

بعد دوم : تعیین محتوای برنامه ریزی درسی

با توجه به محتوای درسی دانشگاه های مورد مطالعه ، اهداف آموزشی دانش اندیشه نظامی که در بند الف احصاء گردیدند و همچنین نظر جامعه نمونه ، محتوای آموزشی که میبایست برای دستیابی به اهداف آموزشی اندیشه نظامی در نظر گرفته شوند عبارتند از:

تاریخ جنگهای مهم جهان - سیر تحولات نظامی جهان - نظریه پردازان نظامی غربی - نظریه پردازان نظامی شرقی - مبانی اندیشه نظامی یهود - مبانی اندیشه نظامی مسیحیت - مبانی اندیشه نظامی اسلام - سیر اندیشه های نظامی ایران - نقد کتاب هنر جنگ سن تزو - نقد کتاب در باب جنگ کلازوتس - فلسفه نظامی - مکاتب فکری بشری (مارکسیست ، لیبرالیسم و...) - اندیشه های نظامی امام و رهبری - اندیشه های نظامی بر اساس آیات قرآن کریم - اندیشه های نظامی در نهج البلاغه - اندیشه های نظامی دفاع مقدس - اندیشه های نظامی محور مقاومت

با توجه به تحلیل های آماری انجام شده و تعیین ضریب سطح معناداری مهمترین محتوای برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی ، تعیین محتوای مرتبط با سیر تحولات نظامی جهان

تعیین شده است.

بعد سوم: روش اجرای برنامه ریزی درسی

به دلیل متفاوت بودن اهداف آموزشی و محتوای درسی دانش اندیشه نظامی در مراکز آموزشی مورد مطالعه که در بندهای الف و ب احصاء گردیده، روش هایی که دانشگاه های مورد مطالعه در حوزه دانش اندیشه نظامی فعالیت دارند بررسی و روشهای مناسب و قابل اجرا به تایید جامعه نمونه رسیده و به شرح زیر احصاء گردیده اند:

روش حضور در کلاس - روش کنفرانسی و سمیناری - روش مطالعات گروهی - روش کارگاهی - روش مباحثه (میز مطالعاتی) - سفر مطالعاتی داخلی و خارجی
با توجه به تحلیل های آماری انجام شده و تعیین ضریب سطح معنا داری مهمترین روش اجرای برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی، روش مباحثه و میزهای مطالعاتی است که طی آن افراد با اشتراک گذاری آرا و نظرات خود به اهداف آموزشی مورد نظر دست میابند.

بعد چهارم: تعیین شایستگی دانش آموختگان

مهمترین بخش نتایج تحقیق خروجی فرآیند برنامه ریزی درسی است که تحت عنوان شایستگی های دانش آموختگان تعریف شده و به این معنی است که دانشجویانی که بر اساس اهداف آموزشی دانش اندیشه نظامی، محتوای مورد نظر را طبق روش های مورد نظر آموزش دیده اند میبایست به این شایستگی ها که توانایی ها و قابلیت های دانش آموختگان محسوب میشود میبایست دست یابند که به شرح زیر میباشد:

توانایی تولید ادبیات غنی حوزه اندیشه نظامی - توانایی بهره گیری از تجربیات تاریخی برای تهدیدات آینده - توانایی بومی سازی نظریه های نظامی - توان به کارگیری آموخته ها در محیط شغلی نظامی.

با توجه به تحلیل های آماری انجام شده و تعیین ضریب سطح معنا داری مهمترین شایستگی فرآیند برنامه ریزی درسی دانش اندیشه نظامی، قابلیت و توانایی دانش آموختگان در تولید ادبیات غنی حوزه دانش اندیشه نظامی تعیین شده است.

تدوین شود.

۴- شایستگی دانش آموختگان دانش‌اندیشه نظامی به عنوان قابلیت‌ها و توانایی‌های دانشجویان فارغ‌التحصیل دوره دکترای اندیشه نظامی دانشگاه عالی دفاع ملی در نظر گرفته شود.

۵- دانشگاه عالی دفاع ملی طی پژوهشی، مبتنی بر روش استفاده شده در این تحقیق نسبت به بازنگری در فرآیند برنامه‌ریزی درسی سایر گرایش‌های دوره دکتری اقدام نمایند.

۶- طی پژوهشی مشابه این تحقیق، به منظور شناخت جامع‌تر فعالیت‌های آموزشی سایر دانشگاه‌های نظامی جهان در حوزه دانش‌اندیشه نظامی انجام پذیرد.

۷- طی پژوهشی بصورت تخصصی متناسب با ماموریت نیروهای سه‌گانه زمینی، هوایی و دریایی نسبت به تدوین اهداف، محتوا و شایستگی دانش آموختگان در حوزه دانش‌اندیشه نظامی هر نیرو اقدام شود.

منابع

الف- فارسی

- آقازاده، اسماعیل (۱۳۷۴). نیازسنجی آموزشی مبتنی بر نظریه بردی، فصلنامه مدیریت آموزش، دوره ۱، شماره ۵۶.
- جمشیدی، محمدحسین (۱۳۸۰). مبانی و تاریخ اندیشه نظامی. تهران: انتشارات دوره عالی جنگ دانشگاه امام حسین.
- سلمانپور، محمدابراهیم (۱۳۸۴). آسیب‌شناسی مدیریت نظام آموزشی کشور و تأثیر آن بر وضعیت موجود نظام آموزشی. نشریه فرهنگ، دوره ۴، شماره ۱۵.
- شیخ، علیرضا؛ افشردی، محمدحسین (۱۳۹۸). بررسی نیازها، قابلیت‌ها و توانمندی های فرماندهی و مدیریت در عرصه جنگهای آینده ج.ا.ایران، مجله راهبرد دفاعی، شماره ۶۶.
- فردانش، هاشم؛ فیضی، آوات؛ محبوبی، طاهر (۱۳۹۱). اثربخشی رعایت اصول طراحی آموزشی بر یادگیری و یادداری در محیط های یادگیری چندرسانه ای، مجله مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، دوره ۳، شماره ۸.
- عباس زادگان، عباس (۱۳۷۹). مکاتب و مبانی مدیریت راهبردی. تهران: نشر چاپخانه، چاپ سوم.
- عسگری، محمود (۱۳۸۹). چارچوب نظری اندیشه نظامی، نشریه اطلاعات راهبردی دوره ۸، شماره ۱۹.
- فتحی و اجارگاه، کورش؛ ابراهیم زاده، عیسی؛ فرج‌اللهی، مهران؛ خشنودی فر، مهنوش (۱۳۹۲). بین المللی سازی برنامه ی درسی در نظام آموزش عالی ایران: چالش ها و راهبردها، مجله علوم تربیتی، دوره ۲۱، شماره ۹۶.
- فتحی و اجارگاه، کوروش (۱۳۸۱). نقد و بررسی جایگاه مطالعات نیازسنجی در فرآیند برنامه ریزی درسی، فصلنامه علوم انسانی دانشگاه الزهراء، سال دوازدهم، شماره ۴۲.
- گال مردیت، والتر بورگ و جوئیس گال (۲۰۰۳) روش تحقیق کیفی. ترجمه: احمدرضا نصر (۱۳۸۲). تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- معین الدینی، محمود (۱۳۹۴). رساله دکتری با موضوع بازطراحی نظام آموزشی دانشکده مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نیازسنجی سطوح راهبردی.
- مختاری، رمزی، معصومه؛ کشاورز، سوسن؛ صالحی، اکبر؛ صادق‌زاده قمری، علیرضا (۱۳۹۷). اهداف تربیت زیباشناسانه در نظام تربیت رسمی و عمومی، واکاوی دیدگاه علامه طباطبایی در المیزان، نشریه اسلام و پژوهش های تربیتی، شماره ۲.

ب - منابع انگلیسی

- Tong ,edward C.(2012). "**National Education sector Development Plan: aresult-based plannning handbook**"the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Section for Education Support Strategies Division for Education Strategies and Capacity Building UNESCO
- Bredi ,j, w.(2013). "**Strategic Planining in Education: some Concepts and Steps**" Division of Educational Policies and Strategies, UNESCO
- Onil, suzan(۲۰۱۰) Inertial interpretation of Education. H. Kolbenstvedt · interpretation of the Education effect. H. Kolbenstvedt · *Phys. Rev. D 38, 1118 – Published 15 August 1988*
- James, M .Harward way.(2008). "**Strategic leader development for a 21st century army**". School of advanced military studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, Kansas
- Venz ,at S. (2018). Higher education, economic inequality and social mobility: Implications for emerging East Asia. *International Journal of Educational Development, 63, 4-11*
- www.cssas.unap.ro/index_en.htm
- www.derby.ac.uk/online
- www.erasmus.aon.edu.pl/index.php/international.mobility
- www.erm.ecs.soton.ac.uk/theme2
- www.frost.com
- www.kranet-purdue.edu/academics
- www.libguides.usc.edu/content.php?pid=83009&sid=618409
- www.mcls.gov.ir/fa/news
- www.nationalwarcollege.org.
- www.ndu.pk
- www.nowad.net.org
- www.preservearticles.com/indian-national-defense-university
- www.Rotman.utoronto.ca/degrees/Ph.D/academic
- www.sta.ethz.ch
- www.StrategicStudiesInstitute.army.mil
- www.tcnj.edu/~evangeli/curricplan.htmlx
- www.unesco.org/education/desd
- www.upnm.edu.my/en/index.php
- www.zistboom.Com/8789